

Verkiezingsprogramma GroenLinks en Partij van de Arbeid Apeldoorn

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

Samen vooruit!

Inleiding

GroenLinks en PvdA Apeldoorn hebben voor elkaar gekozen. Samen staan we sterker. Als progressieve partijen willen we bouwen aan een sociale en duurzame samenleving. Voor **rood** én **groen** dus! Met trots presenteren we daarom ons gezamenlijke programma voor de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026: **'Samen Vooruit'**.

Apeldoorn is een mooie gemeente met veel kansen. Maar niet iedereen profiteert daarvan. Wij willen een Apeldoorn waarin **iedereen een zeker bestaan** heeft. Een plek met werk voor iedereen en een eerlijk inkomen. Een Apeldoorn waar je fijn kunt wonen, waar goed onderwijs is en zorg dichtbij. Waar iedereen toegang heeft tot openbaar vervoer en vrije tijd.

We bouwen aan een gemeente die niet alleen economisch sterk is, maar ook **eerlijk** en **duurzaam**. Waar iedereen meetelt en meedoet, en waar niemand wordt buitengesloten.

Wij willen dat inwoners in de binnenstad, dorpen en wijken zich betrokken voelen. Daarom gaan we **actief in gesprek** met bewoners en ondernemers.

Apeldoorn staat op een kruispunt. Kiezen we voor **solidariteit** in een sociaal, duurzaam en eerlijk Apeldoorn? Wij zijn er klaar voor. De keuze is aan jou.

Hoofdstuk 1 – Een betaalbaar thuis in Apeldoorn

"In geouwehoer kan je niet wonen." – Jan Schaeffer

Een **goed, veilig en betaalbaar huis** is voor iedereen belangrijk. Maar in Apeldoorn is dat niet vanzelfsprekend. Starters, ouderen, gescheiden ouders en mensen met een middeninkomen wachten vaak te lang op een passende woning. Dat moet anders.

De woningnood is geen natuurverschijnsel. Het is het gevolg van politieke keuzes, falend marktdenken en gebrek aan regie. GroenLinks-PvdA Apeldoorn kiest radicaal voor een **andere koers**: volkshuisvesting als publieke taak, weer van en voor de samenleving.

Meer betaalbare woningen, sneller gebouwd

We hebben geen tijd te verliezen. De woningnood vraagt om directe actie. Te veel projecten blijven hangen in papierwerk of sneuvelen door regels en marktdruk. Wij kiezen voor **versnelling** én voor de **juiste woningen op de juiste plek**.

In Apeldoorn zoeken bijna 14.000 mensen naar een sociale huurwoning. De wachttijd is gemiddeld 7 jaar. Dat is veel te lang. **Minstens 40%** van alle nieuwbouwwoningen wordt **sociale huur of goedkope koop**. We letten extra op jongeren, alleenstaanden, eenoudergezinnen en ouderen.

Woningbouw die al ver in de voorbereiding is, versnellen we. We zetten extra ambtenaren in en maken gemeentelijke **procedures sneller**. Omdat 63% van de huishoudens klein is (1 of 2 personen), bouwen we vooral kleinere, betaalbare woningen in dorpen en bestaande wijken. **Woningcorporaties** krijgen een belangrijke rol bij elk bouwproject. Zij zijn de grootste aanbieder van betaalbare woningen en bouwen ook voor de middengroep.

De gemeente pakt de regie terug

Wonen is te belangrijk om over te laten aan de markt. De **gemeente neemt de leiding** terug. Hier zetten we verschillende strategieën voor in. De gemeente koopt zelf grond aan voor maatschappelijke doelen, zoals: betaalbare woningen, ontmoetingsplekken en zorgwoningen. Voor de realisatie van sociale huurwoningen levert de gemeente grond direct aan woningcorporaties, zodat ze zonder winstoogmerk kunnen bouwen. Uiteraard hanteert de gemeente hierbij sociale grondprijzen.

Bij **nieuwbouwplannen** zetten we in op een snelle doorlooptijd van de gemeentelijke procedures, uiteraard met oog voor de kwaliteit. Onze houding is meewerkend. We gebruiken de gewijzigde Huisvestingswet om Apeldoorners met een lokale of maatschappelijke binding voorrang te geven. Bijvoorbeeld jongeren die in hun wijk willen blijven of leraren die in Apeldoorn werken. We doen dit buurt- en dorpsgericht.

We bouwen in de buurt waar ouderen zich thuis voelen om **doorstroming** mogelijk te maken. We bevorderen de doorstroom ook door actief te luisteren naar bewoners om te achterhalen wat hen belemmert om te verhuizen en nemen maatregelen om deze drempels waar mogelijk weg te nemen.

Woningbouwprogramma's maken we in het vervolg níét in het algemeen voor Apeldoorn, maar gebaseerd op de samenstelling van de wijk en de **woonwensen** van de inwoners. Wij werken **samen met werkgevers** aan huisvesting voor hun personeel, zoals voor zorgverleners en leraren. Bij deze initiatieven hebben we nadrukkelijk oog voor de omstandigheden van arbeidsmigranten.

Duurzaam en toekomstbestendig bouwen

De woningen van de toekomst zijn schoon, slim en duurzaam. We bouwen met oog **voor de buurt** en **het klimaat**.

Nieuwe wijken zijn groen, met voorzieningen op loop- en fietsafstand. Daarom kiezen we vaker voor hoogbouw en hergebruik van bestaande gebouwen.

Alle nieuwbouw is **aardgasvrij, circulair en klimaatbestendig**. We bouwen zoveel mogelijk modulair. Dit is een efficiënte bouwtechniek waarbij complete modules – zoals een volledige kamer – vooraf in een fabriek worden gemaakt en vervolgens op de bouwplaats worden gemonteerd. Deze methode maakt het mogelijk om **sneller, duurzamer en met minder afval te bouwen**, doordat werkzaamheden in de fabriek parallel kunnen lopen aan de fundering op locatie en minder afhankelijk zijn van het weer. Hierbij stimuleren we het gebruik van natuurlijke materialen zoals hout, stro, hennep en leem, met minimale bewerking en zonder schadelijke chemicaliën, het zogenaamde biobased bouwen.

De **verduurzaming van bestaande woningen** begint bij mensen met lage inkomens en hoge energiekosten.

Bij nieuwbouwprojecten houden wij rekening met het **(grond)water en de bodem** en passen we de plannen daarop aan. Daarbij houden we oog voor natuur, omgeving en een leefbare buurt – ook bij extreem weer.

Bestaande woningen beter benutten

Apeldoorn woont ruim, maar niet eerlijk. In grote huizen wonen vaak weinig mensen, terwijl anderen geen plek kunnen vinden. Terwijl mensen op een woning wachten, staan er panden leeg. Dat kan beter! Daarom maken we **beter gebruik** van wat er al staat – met slimme oplossingen die snel verschil maken. Wij durven te kiezen: ruimte benutten, regels doorbreken en creatief denken. Want een thuis mag niet wachten.

We starten **projecten** om grote huizen te splitsen. Tijdelijke woningen zoals mantelzorgunits in tuinen of op zolders worden makkelijker toegestaan, ook binnen de bebouwde kom.

We maken **woningdelen** en **inwoning eenvoudiger**. Bijvoorbeeld een oudere die ruimte verhuurt aan een jongere. We stimuleren **woningruil** en maken **regels soepeler**. De regel dat de huur of het aantal kamers moet passen bij het inkomen en de grootte van het huishouden, kan bij in de helft van de ruilgevallen vervallen.

We bouwen woningen boven winkels en parkeerterreinen. Dit draagt ook bij aan de levendigheid van de binnenstad en wijkcentra. Het bouwen van een extra verdieping bovenop bestaande flats (het zogenaamde optoppen), bouwen boven winkels en over parkeerterreinen levert duizenden woningen op zonder ruimtebeslag. **Leegstand** wordt actief bestreden door middel van een leegstandsverordening: kantoren en panden worden omgebouwd of, indien nodig, onteigend.

Vitale buurten en dorpen

Elke buurt en elk dorp heeft z'n eigen karakter, kracht en vraag. Elke buurt en elk dorp is anders. Daarom maken we **plannen samen met bewoners**. We gaan in gesprek met buurten en dorpen over woonwensen. Woningbouwplannen maken we per buurt en dorp, op basis van demografisch onderzoek en behoeften.

We bouwen voor **verschillende leefvormen**, van tiny houses tot seniorenwoningen en starten opnieuw met 'Wonen boven winkels'. Er komt plek voor woonboten in het Apeldoorns kanaal.

In Apeldoorn bouwen we niet alleen woningen, maar we bouwen vitale buurten. We investeren in **ontmoetingen** en activiteiten om het welzijn van de bewoners te bevorderen. We bouwen buurten met ontmoetingsruimten en buurthuis kamers. In bestaande wijken kunnen deze gecreëerd worden in een verpleeghuis, school of bibliotheek. Een ontmoetingsruimte is een laagdrempelig, inclusief, kloppend hart van de wijk waarin (formeel en informeel) zorg, scholing en (gezondheids)voorlichting, cursussen, sociale bijeenkomsten en simpele momenten om te relaxen en te verbinden met je vrienden en buren plaatsvinden. Er is ruimte voor initiatieven van bewoners en vrijwilligers. De gemeente zorgt voor duurzame financiering van de ruimten en gaat actief onderzoeken wat buurten willen om deze ruimtes aantrekkelijk te maken.

Om **gentrificatie** te voorkomen zorgen we voor voldoende betaalbare woningen in nieuwe projecten. We gebruiken onze bevoegdheden, zoals afspraken met projectontwikkelaars, het instellen van een **opkoopbescherming** en het hanteren van een harde middenhuur- en sociale huurquotum. Zo houden we buurten leefbaar en toegankelijk voor iedereen.

Huurders beschermen we via vergunningen, meldpunten en een leegstandsregister. Hierbij onderhouden we intensief contact met de huurdersverenigingen.

Wonen in dorpen en buurten

Het uitgangspunt van GroenLinks-PvdA is dat we **bouwen naar behoefte** en daar waar de behoefte leeft. Dus op buurt of dorpsniveau.

Er is tegenwoordig veel weerstand tegen bouwplannen. Deze weerstand nemen we weg door de **programmering per buurt of dorp** op te bouwen. In dorpen bouwen we kleinschalig bij: 'een straatje erbij'. En we bekijken per dorp welk type woning het meest nodig is. Ook in de buurten in de stad vragen we de bewoners actief naar hun woonwensen. We maken ruimte voor particuliere initiatieven waaronder het collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), Knarrenhoven en jongerenprojecten.

De gemeente opent een **loket** waar initiatiefnemers terecht kunnen met vragen en ideeën en stelt grond beschikbaar. Tiny houses en verplaatsbare woningen krijgen een plek op basis van lokale wensen.

Tot slot: bouwen aan een eerlijke stad begint bij wonen. GroenLinks-PvdA Apeldoorn maakt **volkshuisvesting** weer tot een **topprioriteit**. Want iedereen verdient een betaalbaar, duurzaam en waardig thuis.

Hoofdstuk 2 – We doen het samen

'Vertrouwen komt te voet en gaat te paard' – gezegde uit de 16^e eeuw

We moeten het echt samen doen. En iedereen doet mee. We kiezen voor **sociaal** en **solidair**. In een tijd waarin de maatschappij steeds meer verdeeld raakt en wantrouwen de overhand lijkt te krijgen, kiest GroenLinks-PvdA Apeldoorn voor **vertrouwen**.

De gemeente Apeldoorn vertrouwt en is betrouwbaar. We zeggen wat we doen en we doen wat we zeggen. Open en transparant. We benaderen inwoners met vertrouwen en oog voor hun persoonlijke situatie. Een fout maken mag. Het gaat erom dat we samen tot een oplossing komen.

We realiseren ons daarbij dat digitaal contact niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Daarom zorgen we ervoor dat je ook altijd **persoonlijk contact** kunt hebben met de gemeente.

Gezond leven voor iedereen

We zetten in op het verkleinen van **sociaaleconomische gezondheidsverschillen**. Mensen met een praktische opleiding en een laag inkomen leven vaak korter en zijn vaker ziek dan mensen met een theoretische opleiding en hoog inkomen. Dat is onacceptabel. Zij kunnen vaak ook minder meedoen in de samenleving en hebben minder vertrouwen in andere mensen en de overheid. De gemeente pakt dit aan samen met andere organisaties. Niet alleen leefstijl is belangrijk, maar ook zaken zoals schulden, slechte woningen en werkloosheid. Dat vraagt om een aanpak waarin alles met elkaar verbonden is.

We ondersteunen **mantelzorgers** met respijtzorg (vervangende zorg), vrijwilligers en samenwerking tussen formele en informele zorg. Ambtenaren van onze gemeente krijgen de ruimte om 40 uur per jaar vrijwilligerswerk te doen. De gemeente maakt gebruik van de kennis en het netwerk van Stichting de Kap bij het inzetten van vrijwilligers waar dat nodig is.

We blijven investeren in **gezondheid** en **preventie**. Het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hebben een extra impuls gegeven aan een gezonde leefstijl. Gezonde voeding, beweging en mentale gezondheid zijn speerpunten in het beleid. De GGD speelt hierbij een belangrijke rol, net als het gemeentelijke sociaal domein.

In het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) staat hoe we zorg en ondersteuning de komende jaren beschikbaar houden voor iedereen die dat nodig heeft.

We stimuleren de **samenwerking** tussen huisartsen, wijkverpleging, jeugdzorg, sociaal werk en ziekenhuizen **op wijkniveau**.

Ook **geestelijke gezondheidszorg** moet laagdrempelig en dichtbij beschikbaar zijn, zodat mensen met psychische klachten en hun burens veilig in de wijk kunnen blijven wonen. De **woningcorporaties** zijn hierbij ook belangrijke **samenwerkingspartners**. Voor mensen met zware verslavings- of psychische problemen die overlast veroorzaken, komen er speciale woonplekken. We zetten alles op alles voor de komst van **Skaeve Huse**: kleine woningen met begeleiding voor mensen die niet in gewone huizen kunnen wonen. Zij krijgen daar zorg en begeleiding en de buurt wordt ontlast.

Wij willen dat alle kinderen gelukkig, gezond en vrij kunnen opgroeien in Apeldoorn. We zien dat de **jeugdzorg** zich de afgelopen jaren in een verkeerde richting heeft ontwikkeld. In 2000 kreeg 1 op de 27 jeugdigen jeugdzorg. Inmiddels ontvangt 1 op de 7 jeugdigen een vorm van jeugdzorg. Wij willen dat de jeugdzorg zich meer gaat richten op het versterken van het gewone leven. We zetten in op versterking van het netwerk van kinderen, het gezin, vrienden en school, oftewel gemeenschapszin. Vaak zitten achter problemen van jongeren verschillende oorzaken, zoals armoede of stress van thuis. Wij willen dit meer structureren, dus **één gezin, één plan, één regisseur**.

Meedoen aan de samenleving

Iedere inwoner heeft **recht op genoeg geld om van te leven**. We zetten de armoedeaanpak door en versterken de rol van de armoede-aanpakkers. We zetten in op **schuldenpreventie** door voorlichting op scholen en afspraken met energiebedrijven en andere instanties voor signalering als bewoners een betaalachterstand hebben. In zo'n geval kan de gemeente een schuldpreventiemedewerker sturen die de bewoner kan helpen.

We zetten extra in op jongeren omdat het aantal jongeren met schulden snel groeit. We zorgen dat jongeren zo snel mogelijk **schuldenvrij** zijn en een nieuwe kans krijgen. Schuldhulp wordt makkelijker, sneller en beter. Waar mogelijk worden bij problematische schulden, die vaak gepaard gaan met een opeenstapeling van problemen, de **schulden kwijtgescholden**. Tegelijkertijd starten we een traject met de betrokkene om te voorkomen dat dit in de toekomst opnieuw gebeurt.

We willen inwoners meer directe invloed geven op beslissingen in hun wijk of dorp. De **vitaliteitsagenda's** blijken hiervoor een goed instrument. Inwoners bepalen samen met de gemeente en andere partners wat nodig is in hun buurt. We maken ook andere vormen van laagdrempelige participatie mogelijk, zoals inspraakbijeenkomsten en burgerberaden. De gemeente stimuleert actief initiatieven van inwoners. Goede ideeën van inwoners worden serieus genomen en we helpen bewonersgroepen met advies, begeleiding en geld. De gemeente zorgt dat goede ideeën ook echt uitgevoerd worden.

We zorgen voor **voldoende plekken voor hulp en ontmoeting in de wijken en dorpen**. Denk aan het buurthuis, maar ook aan mooie pleinen of parken. We zorgen er ook voor dat bewoners van deze plekken gebruik kunnen maken voor eigen initiatieven.

De **Stadspas** wordt bruikbaar voor een breder aanbod van gelegenheden, winkels en sport en voelt straks net zo gewoon als een pinpas. Op die manier hopen we dat meer mensen hun tegoed daadwerkelijk benutten en dat er geen schaamte bestaat over het gebruik. In Apeldoorn combineren we de Stadspas met de sportpas, om meer en een breder aanbod aan te bieden voor iedereen.

We stimuleren en ondersteunen **lokale initiatieven** die hulp bieden aan **kwetsbare inwoners** zoals voedsel, kleding- en speelgoedbanken. Ook zorgen we dat mensen weten waar ze recht op hebben. We benaderen inwoners actief, digitaal én in de wijk. Hierbij passen we maatwerk toe zodat iedereen de ondersteuning ontvangt die zij nodig hebben.

Iedereen in de gemeente Apeldoorn moet mee kunnen doen. Inwoners met een beperking moeten volledig kunnen meedoen. We verbeteren de **toegankelijkheid** van gebouwen en informatie. We zorgen voor voldoende openbaar toegankelijke toiletten in het centrum, wijkwinkelcentra, dorpen en bij toeristische trekpleisters.

Niemand hoeft op straat te slapen. Er komen meer opvanglocaties om dakloosheid aan te pakken. We zetten in op 'Housing First': dakloze mensen met meervoudige problemen, bijvoorbeeld verslaving en een psychiatrische stoornis, krijgen zo snel mogelijk een huis, en daarna passende zorg en ondersteuning. Voorwaarde: geen overlast en wel de huur betalen. Zo pakken we hardnekkige problemen met dakloosheid aan. We komen ook met een aanpak om dakloosheid van arbeidsmigranten tegen te gaan.

Apeldoorn moet haar **verantwoordelijkheid blijven nemen** voor mensen die vluchten voor oorlog, geweld en vervolging. Door slecht landelijk beleid is er een **opvangcrisis** ontstaan in ons land. Onze gemeente heeft lang het goede voorbeeld gegeven met genoeg plekken voor opvang. Daar gaan we mee door: kleinschalig waar het kan, **menswaardig altijd**. We kiezen voor een eerlijke verdeling met andere gemeenten en voor voorspelbaarheid, zodat buurtbewoners weten waar ze aan toe zijn.

We bouwen tegelijk aan draagvlak. Haatzaaijerij en desinformatie pakken we aan met **open communicatie en ontmoeting**. We organiseren informatieavonden, open dagen bij opvanglocaties en snelle, feitelijke updates via de gemeentelijke kanalen.

Buurt en opvang horen bij elkaar. Daarom investeren we extra in wijken die meedoen: een wijkbudget voor activiteiten, meer jongerenwerk, en ondersteuning voor verenigingen. **Bewoners denken vanaf het begin mee** over de inpassing van een locatie. Zo voorkomen we overlast en bouwen we aan vertrouwen.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat **opvanglocaties geen gesloten plekken zijn**. De taalcursussen, sport- en cultuuractiviteiten die er georganiseerd worden, stellen we ook **open voor buurtbewoners**. Zo profiteren nieuwkomers én Apeldoorners samen van de voorzieningen, leren mensen elkaar kennen en groeit wederzijds begrip.

Meedoen begint op dag één. We regelen taal vanaf het begin, met oefengroepen in de buurt. We zetten een buddy-netwerk op van Apeldoorners en nieuwkomers voor taal, sport en cultuur. Vrijwilligerswerk, stageplekken en leer-werktrajecten maken we makkelijk, in samenwerking met lokale werkgevers. We helpen bij het erkennen van diploma's en bieden korte bijscholingen. Kinderopvang en vervoer regelen we laagdrempelig, zodat ouders kunnen meedoen.

Kinderen krijgen rust en structuur. We zorgen voor een plek op school, extra taalondersteuning en waar nodig **traumabewuste begeleiding**. Sport en cultuur zijn onderdeel van het dagprogramma; dat helpt bij leren, gezondheid en contact met buurtgenoten.

Wij willen het mogelijk maken dat nieuwkomers **vanaf dag één kunnen meedoen**. Geïnspireerd door U-Match in Utrecht combineren we taal, onderwijs en werk in leer-werktrajecten. Zo worden mensen **sneller zelfstandig, integreren ze beter en pakken we personeelstekorten aan**. Ook asielzoekers zonder status en Oekraïense vluchtelingen kunnen deelnemen, omdat leren en werken altijd zinvol is – voor henzelf én voor de stad.

Toegankelijke en inclusieve cultuur

We willen **cultuur** in Apeldoorn **toegankelijk en betaalbaar** maken. Ook willen we dat culturele activiteiten verbinden en goed zijn voor de hele gemeenschap. Cultuur draait niet alleen om grote theaterproducties of toerisme, maar juist om voorzieningen waarin onze diverse gemeenschappen zichzelf herkennen en waaraan zij actief bijdragen. We stimuleren culturele initiatieven dicht bij de inwoners, zoals de muziekstudio's in Don Bosco en buurtfeesten, waarbij bewoners zelf ruimte krijgen om activiteiten op te zetten die aansluiten bij hun gemeenschap. We zetten in op voldoende atelierruimte en laagdrempelige kunst en cultuur in de wijk. Zo verbindt en versterkt cultuur onze stad.

Muziek is een belangrijk onderdeel van deze cultuur. In 2035 is popcultuur een vanzelfsprekend onderdeel van het Apeldoorns DNA. In elke wijk is muziek te horen: op pleinen, in buurthuizen, op scholen. Talent krijgt de ruimte om te groeien van het muziekcafé tot het hoofdpodium. Cultuurverenigingen spelen hier een belangrijke rol als gemeenschap en laagdrempelige aanbieders.

Wij zijn voor verdergaande samenwerking van de huidige **lokale publieke omroepen**. Wij zullen – waar mogelijk - deze samenwerking die tot één streekomroep in de Stedendriehoek moet leiden, bevorderen. Want een goed functionerende streekomroep is nodig als 'waakhond van de democratie'.

Gelijke kansen in het onderwijs

Ieder kind in Apeldoorn moet zich **goed kunnen ontwikkelen**. De gemeente speelt hierin een belangrijke ondersteunende rol. Kinderen uit huishoudens met weinig geld, hebben vaak niet dezelfde toegang tot sport of cultuur. Zij krijgen extra steun om mee

te kunnen doen met behulp van kansencoaches op scholen, weekendscholen of vakanties en projecten met ervaringsdeskundigen. We blijven samenwerken met het Jeugdeducatiefonds. Hierdoor kunnen scholen met onderwijsachterstanden gerichte ondersteuning inzetten, zoals **extra lessen, huiswerkbegeleiding en zomerscholen**. We dragen bij aan het verkrijgen van ontbijt en lunch op scholen.

In Apeldoorn zijn vele bedrijven uit de maakindustrie gevestigd. Onze Mbo'ers zijn daar onmisbaar! Ook in de zorg zijn dringend Mbo'ers nodig. Om deze organisaties van goed personeel te blijven voorzien, is het belangrijk om **het middelbaar beroepsonderwijs (MBO)** te blijven ondersteunen.

We investeren in de uitbreiding van het **hogere onderwijsaanbod** in Apeldoorn. Hiervoor werken we actief samen met onderwijsinstellingen en studenten. Met hen ontwikkelen wij een helder plan waarmee Apeldoorn zich kan profileren als innovatieve kennisstad. We stimuleren niet alleen nieuwe opleidingen, maar zetten ook in op studentenhuisvesting, levendige studiefaciliteiten en goede verbindingen met de arbeidsmarkt, zodat studenten hier graag wonen, leren en werken. Zo maken we van Apeldoorn een aantrekkelijke, toekomstbestendige stad voor jong talent.

We zorgen voor **gemengde scholen** in elke wijk. We maken afspraken met schoolbesturen en stimuleren actief dat Apeldoornse scholen een betere afspiegeling vormen van onze diverse stad, door bijpassend toelatingsbeleid, brede brugklassen en samenwerking tussen scholen uit verschillende wijken. De gemeente pakt hier haar rol omdat we zien dat het niet vanzelf gaat.

We pakken het **lerarentekort** aan met betere begeleiding voor zij-instromers, goede huisvesting en het Apeldoorns Lerarenoffensief. Ook zoeken we samenwerking met woningcorporaties en scholen om betaalbare huisvesting te realiseren, zodat docenten kiezen én blijven voor onderwijs in Apeldoorn. We maken jongeren enthousiast voor een loopbaan in het onderwijs met projecten als 'Leraar voor een Dag' en 10-14 onderwijs.

Huishoudens met een laag of middeninkomen krijgen toegang tot **kinderopvangvergoeding**. Zo vergroten we de ontwikkelkansen van kinderen én hun ouders.

Sport voor iedereen: gezond, verbonden en toegankelijk

Sport bevordert niet alleen de **lichamelijke en mentale gezondheid** het versterkt ook de sociale samenhang in wijken, buurten en dorpen. Een mooi voorbeeld zijn de voetbaltoernooitjes op het Johan Cruijff-veldje in Zevenhuizen, waar jongeren uit de buurt een dag lang samen sporten en nieuwe relaties opbouwen. De gemeente investeert daarom, samen met jongerenwerkers, in sportevenementen op wijk, buurt- en dorpsniveau. We ondersteunen initiatieven, bijvoorbeeld met accommodaties, materialen en organisatiehulp.

Sportverenigingen zijn dé plek om elkaar te ontmoeten en een praatje te maken. Daarnaast vormen zij de basis voor een plek om te sporten en gezonder te leven, met name voor kinderen en jongeren. Daarom zorgt de gemeente voor goede, duurzame accommodaties en het mogelijk maken van sportwedstrijden en evenementen. Daarnaast ondersteunen we verenigingen bij het vinden van personeel. Bijvoorbeeld met basisbanen waarmee mensen die nu thuis zitten met de juiste begeleiding aan de slag kunnen. In hun eigen omgeving, voor een leefbaar inkomen.

Iedereen in Nederland moet een **zwemdiploma** kunnen halen. Daarom maakt gemeente Apeldoorn hier middelen voor vrij. Naar het voorbeeld van Amsterdam: schoolzwemmen in groep 5 en extra lessen voor kinderen die in groep 6 of hoger nog geen diploma hebben.

Voor GroenLinks-PvdA Apeldoorn heeft de **breedtesport** prioriteit. Iedere inwoner van onze gemeente die dit wil moet kunnen sporten. Topsport kan mensen inspireren om te gaan en blijven sporten.

Samen leven in veiligheid en respect

Racisme en Discriminatie moeten stoppen. Het aantal meldingen van discriminatie in onze gemeente is in 2024 verdubbeld ten opzichte van 2023. In deze tijd van toenemende haat en verharding pakken we de strijd tegen discriminatie breed aan. Daarom sluiten we een **anti-discriminatiepact** met sportclubs, scholen, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld en voert een inclusief personeelsbeleid waarin gelijke kansen centraal staan.

Iedereen verdient het om zich **veilig en vrij te zijn op straat**. Wij bestrijden straatintimidatie actief door bewustwordingscampagnes, educatie op scholen, toegankelijke meldpunten en effectieve samenwerking tussen politie en maatschappelijke organisaties. Daarnaast verbeteren we de inrichting en verlichting van openbare ruimtes. Zo maken we Apeldoorn samen veiliger en respectvoller voor iedereen.

Etnisch profileren pakken we samen met de Politieacademie en het Centrum voor Veiligheid en Digitalisering (CVD) aan, met verplichte trainingen voor boa's en politie. We werken aan een cultuurverandering binnen de veiligheidsdiensten en zorgen voor transparante controlemechanismen. Om de omvang van etnisch profileren in kaart te brengen, wordt **onderzoek** gedaan met speciale aandacht voor wijken waar veel etnische minderheden wonen. Bij het constateren van gevallen van etnisch profileren wordt met kracht opgetreden tegen de daders.

Apeldoorn is een **Regenbooggemeente**. Dat betekent dat we meer doen dan alleen symbolische zichtbaarheid. GL-PvdA wil dat LHBTI+ inwoners veilig, vrij en gelijk zijn in onze stad. We maken in samenwerking met de regenbooggemeenschap een **actieplan 2026–2030** met duidelijke doelen en jaarlijks meten we de voortgang. Er

komt een vast budget en een **Regenboogplatform** met Pride055, COC, jongerenwerk, politie (Roze in Blauw) en zorg- en welzijnsorganisaties.

Op scholen zorgen we voor structurele voorlichting en een jaarlijkse campagne rond Paarse Vrijdag. We maken Roze in Blauw zichtbaarder, starten een **meldcampagne** met Art.1 en spreken duidelijk *zero tolerance* uit tegen haat en discriminatie.

We zorgen dat alle groepen binnen de regenbooggemeenschap aandacht krijgen. Denk aan LHBTI+ ouderen, jongeren, mensen met een migratieachtergrond, queer vluchtelingen of mensen met een beperking. In de stad laten we dit zien met activiteiten rond **Coming Out Dag** en **Pride**. We zoeken actief de dialoog met (geloofs)gemeenschappen en letten op diversiteit binnen de regenbooggemeenschap, zodat iedereen zichzelf kan zijn.

Inclusie wordt normaal in sport, zorg en cultuur. Wij sporen sportclubs aan om een inclusieparagraaf op te nemen in hun beleid en het actief trainen van hun vrijwilligers en personeel. Ook roepen we zorginstellingen op om werk te maken van het verkrijgen van een **Roze Loper-keurmerk**.

We hebben aandacht voor transpersonen in Apeldoorn. We kijken of zorg- en welzijnsinstellingen voldoende toegerust zijn om transpersonen ondersteuning te bieden. We vergoeden de wijziging geslachtsregistratie op paspoorten, rijbewijzen en ID-kaarten en bieden de een vergoeding voor de kosten van de deskundigenverklaring.

Veiligheid stopt niet bij de voordeur. Daarom pakken we huiselijk geweld en femicide krachtig aan. We zorgen voor betere signalering en samenwerking tussen scholen, zorgverleners, politie en woningcorporaties, zodat slachtoffers eerder in beeld komen. De gemeente investeert in veilige opvangplekken voor vrouwen en kinderen en werkt samen met organisaties die gespecialiseerd zijn in bescherming en herstel. Daarnaast zetten we in op preventie: voorlichting op scholen, buurtgerichte bewustwordingscampagnes en steun aan mannen- en jongerenprojecten die werken aan een cultuur van respect en gelijkwaardigheid. Want iedereen verdient een veilig thuis.

Een veilige stad begint bij de inrichting van straten, pleinen en buurten. Goed verlichte looproutes, open en overzichtelijke plekken, veilige fietspaden en toegankelijke meldpunten helpen intimidatie, (seksueel) geweld en femicide terug te dringen. Samen met bewoners, vrouwenorganisaties en veiligheidsexperts richten we de openbare ruimte zo in dat iedereen zich er vrij en veilig kan bewegen – ongeacht tijdstip, gender of achtergrond.

Een veilige digitale wereld

GroenLinks-PvdA Apeldoorn vindt dat **digitale veiligheid** essentieel is voor de toekomst van onze gemeente. We kiezen in onze gemeente voor privacy,

transparantie en eerlijke technologie. We maken digitale veiligheid toegankelijk voor iedereen. Iedereen moet veilig het internet kunnen gebruiken, digitale diensten gebruiken en weten dat privégegevens beschermd zijn. We vinden dat gemeente moet zorgen voor veilige en betrouwbare systemen.

Inwoners houden **zeggenschap over hun gegevens**. De gemeente moet helder zijn over wat er met data en algoritmes gebeurt. Ook mensen die moeite hebben met internet krijgen goede ondersteuning. Gemeentelijke informatie blijft ook offline beschikbaar. Algoritmes (de stappen die computers moeten volgen) moeten begrijpelijk en eerlijk zijn. We willen een openbaar algoritmeregister en een ethische toetsing.

Technische toepassingen mogen niet zomaar gebruikt worden om mensen te volgen, zoals door sensoren of camera's voor gezichtsherkenning. We willen dat iedereen kan nagaan wat wordt opgenomen: een **sensorenregister**.

Internationale samenwerking

De **grote vraagstukken** van deze tijd, klimaatverandering, migratie, ongelijkheid en oorlog, houden zich niet aan landsgrenzen. Die **vragen om samenwerking**. Om solidariteit. En die begint lokaal.

GroenLinks-PvdA vindt dat Apeldoorn een voorbeeldfunctie kan vervullen. Omdat we veel te bieden hebben: kennis, maatschappelijke kracht en betrokken inwoners. Daarom nemen we actief deel aan netwerken zoals de EUREGIO, of grensoverschrijdende projecten rond water, duurzaamheid en democratie. Wij liggen in het stroomgebied van de Rijn en de IJssel en we weten hoe je slim samenwerkt met waterschappen en provincies. Laten we die kennis delen met regio's in Europa die met dezelfde vraagstukken worstelen.

Als gemeente moeten we samenwerken met steden in minder welvarende landen en zo bijdragen aan een **duurzame en circulaire wereldeconomie**. Inwoners van Apeldoorn met internationale roots kunnen hier als bruggenbouwers een sleutelrol spelen.

We ondersteunen maatschappelijke organisaties die gericht zijn op **ontwikkelingssamenwerking**. En we zetten ons in voor **vrede en democratie**. Via stedenbanden, burgerinitiatieven en vredesprojecten laten we zien dat Apeldoorn staat voor mensenrechten en voor een sterke internationale rechtsorde.

Voor ons hoort **herdenken** met open vizier daar ook bij, de Tweede Wereldoorlog, onze koloniale geschiedenis en vredesmissies. We doen dat samen, ook met nieuwkomers en jongeren. Juist die verbinding maakt herdenken krachtig en toekomstgericht. Internationale samenwerking is geen luxe, geen extraatje. Het is essentieel. Voor onze veiligheid. Voor onze economie. Voor onze waarden.

Hoofdstuk 3 – Een groene én sociale economie in een gezonde gemeente

'Een duurzame toekomst is alleen mogelijk als we zorgen voor een evenwicht tussen economie, milieu en maatschappij.' – Brundtland Report, 1987

Eerlijke kansen voor werk en inkomen

Iedereen heeft **recht op een fatsoenlijk inkomen**. De gemeente geeft het goede voorbeeld en gunt alleen opdrachten aan bedrijven die **minstens 16 euro per uur** betalen. Nieuwe bedrijven op bedrijventerreinen mogen zich alleen vestigen als ze dit ook doen.

We stimuleren **sociale werkgelegenheid** en banen met toekomstperspectief door in gesprek te gaan met onze lokale werkgevers en hen te ondersteunen bij het bieden van een baan voor iedereen. Ook voor mensen die een steuntje in de rug nodig hebben.

We zorgen ook voor **goede arbeidsomstandigheden voor arbeidsmigranten**. Huisvesting moet minimaal het SNF-keurmerk (Stichting Normering Flexwonen) hebben. Het keurmerk toont aan dat de huisvesting veilig, hygiënisch en van goede kwaliteit is. Uitbuiting pakken we samen met sociale partners aan.

Energie besparen en duurzaam wonen

Wat je niet verbruikt, hoeft je niet op te wekken. Daarom **isoleren** we woningen sneller. Buurtklusbedrijven helpen mensen met een laag inkomen gratis bij isolatie. We stellen subsidie beschikbaar, zodat alle huishoudens een flinke korting krijgen op isolatiemateriaal, zoals muurisolatie en de vervanging van enkelglas. We vergroten de inzet van het energiepunt. Bij het energiepunt kunnen alle inwoners gratis een afspraak maken met een energie adviseur, die advies geeft over slimme manieren om energie te besparen of zelf op te wekken.

De **gemeente** geeft hierin het **goede voorbeeld**. Gemeentegebouwen **verduurzamen** we snel, met minimaal energielabel B als doel. Ook schoolgebouwen verduurzamen we versneld. Uit onderzoek blijkt dat slechte ventilatie en isolatie op basisscholen tot slechtere leerprestaties leidt. Het is onacceptabel dat veel schoolgebouwen lage energielabels of geen energielabel hebben. De gemeente ondersteunt de scholen actief met het opstellen van een plan en stelt subsidie beschikbaar voor de uitvoering, te beginnen bij de scholen met het laagste energielabel.

Schoon drinkwater wordt schaarser en duurder. Daarom stellen we een subsidie beschikbaar om bij bestaande woningen regenwater op te vangen en te gebruiken voor het doorspoelen van het toilet. Bij nieuwbouw wordt dit verplicht naar voorbeeld van België.

We voorkomen overbelasting van het **stroomnet**. Inwoners en bedrijven krijgen informatie over het ontlasten van het stroomnetwerk met slimme laadpalen en thuisbatterijen.

In sommige delen van de gemeente is het voordeliger om in te zetten op **gemeenschappelijke energievoorzieningen**. Hier zetten we in op lokale energiemaatschappijen, die in eigendom zijn van de gemeente, waar alle energiefacetten kunnen worden ondergebracht (warmte- en stroomopwek en opslag).

Groen in de buurt

We maken **vergroening van de buurt** tot speerpunt. Groen in de buurt is gezond, goed voor de biodiversiteit, belangrijk voor het verlagen van de gevoelstemperatuur (hittestress) én groen maakt het makkelijker om elkaar te ontmoeten. De armste wijken zijn vaak de warmste wijken door het ontbreken van groen. Hier geven we voorrang aan de 3-30-300 regel. Dit houdt in dat je vanuit je raam thuis of op werk minstens drie volwassen bomen ziet, de buitenlucht met minstens 30 procent is bedekt met een bladerdak en er binnen 300 meter van huis of werk een park of plantsoen aanwezig is.

Niemand wil wateroverlast. Daarom zorgen we ervoor dat **water snel wegstroomt** of wordt opgevangen. We leggen in de buurten meer wadi's en ondergrondse regenwateropvang aan. We behouden de subsidies voor het vergroenen van daken en gevels en het afkoppelen van regenpijpen. De gemeente gaat per buurt bekijken waar in de openbare ruimte onnodig veel bestrating ligt. Deze bestrating wordt vervangen door groen. Dit doen we bijvoorbeeld door nieuwe of te vervangen parkeerplaatsen aan te leggen met groene gras-beton bestrating.

Bomen geven veel koelte op warme dagen. Langs straten in buurten en hoofdwegen planten we zo veel mogelijk bomen. Daarbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met schaduw op zonnepanelen.

Gezonde en levendige leefomgeving

Houtkachels en vuurkorven kunnen gezellig zijn. Helaas zijn er ook veel mensen die hier overlast of aantoonbare gezondheidsschade van ervaren. Daarom hanteren we de stookwijzer. Staat de stookwijzer op geel? Dan mag de vuurkorf of houtkachel aan. Staat deze op oranje of rood? Dan stoken we niet.

We beschermen onze inwoners tegen **landbouwgif**. We benutten de mogelijkheden van de Omgevingswet om teelten waarbij veel pesticiden worden gebruikt te verbieden en bufferzones in te stellen rond woningen, scholen en natuurgebieden waar geen pesticiden mogen worden gebruikt.

We gaan naar **compactere winkelgebieden** in het stadscentrum. Vrijkomende winkels aan de randen bouwen we om tot woningen of groene openbare ruimte. We maken afspraken met ondernemers om een veelzijdig aanbod van winkels te krijgen. Het is goed voor de stad als er zowel grote winkelketens als kleinere speciaalzaken zijn.

De **openbare ruimte** is van ons allemaal en niet van de vervuilers en fastfoodketens. Daarom staan we reclame voor zaken als gokken, vliegen, fossiele industrieën en fastfood niet meer toe in de openbare ruimte.

Apeldoorn is door de ligging bij de Veluwe en de vele toeristische attracties aantrekkelijk voor recreanten. De ondernemers in Apeldoorn profiteren hiervan, waardoor het aanbod winkels en horeca op peil blijft of zelfs groeit. Daar profiteren de inwoners van Apeldoorn ook van. Wij geven **toerisme** daarom een belangrijke plek in het gemeentelijk beleid, waarbij we een goede balans zoeken tussen recreatie, het woongenot van de inwoners en de druk op onze voorzieningen en natuur.

Duurzaam vervoer voor iedereen

GroenLinks-PvdA Apeldoorn maken van **openbaar vervoer een prioriteit**. Meedoen in de samenleving betekent ook dat je ergens kunt komen. Het openbaar vervoer in onze gemeente gaat er echter steeds verder op achteruit: bushaltes verdwijnen en bussen rijden minder vaak. We gaan bij de provincie pleiten voor investeringen in beter openbaar vervoer en we gaan in gesprek met de gemeente Arnhem om samen te lobbyen voor een directe treinverbinding met tussen Apeldoorn en Arnhem. Er komen meer kleine busverbindingen tussen wijken, dorpen en centra.

We zullen **elektrische voertuigen** nadrukkelijk stimuleren en faciliteren. De gemeente stelt zich flexibel op bij de ondersteuning van inwoners om laden vanuit hun huis mogelijk te maken. En voor centrale oplaadpunten in de buurt die alleen gebruikt worden buiten de piekuren. Tankstations die hun vergunning willen verlengen, kunnen dat mits er oplaadpalen en snelladers worden bijgeplaatst.

Fietsers en wandelaars krijgen meer ruimte door onder andere meer en betere fietspaden en voetgangerszones. We zetten in op snellere, veiligere en duidelijkere fietsroutes. Bij herinrichting van straten zetten wij waar mogelijk in op een “auto te gast” situatie.

Onze openbare ruimte is voor iedereen, ook voor minder validen. In samenspraak met belangenorganisaties bekijken we of de **openbare ruimte goed toegankelijk** is. Waar nodig passen we deze aan, om de toegankelijkheid te verbeteren. Bij nieuwbouwplannen laten we ervaringsdeskundigen meekijken om ervoor te zorgen dat we gelijk vanaf de aanleg goed toegankelijke openbare ruimte maken.

In sommige delen van de stad werken we toe naar zogenaamde zero-emissie zones, gebieden, waar geen vervuilende bestel- en vrachtauto's mogen rijden, om de

luchtkwaliteit voor onze inwoners te verbeteren. Dit doen we in samenspraak met de betrokken ondernemers en bewoners van deze stadsdelen, zodat iedereen tijd heeft om zich hierop aan te passen.

Groene en duurzamere bedrijvigheid

Wij vinden **lokale bedrijven** in de gemeente Apeldoorn belangrijk. Lokaal kunnen werken betekent kortere reisafstanden. En dat zorgt weer voor minder milieuvervuiling en meer vrije tijd.

Groene bedrijven hebben de toekomst, vervuilende bedrijven niet. Daarom moeten nieuwe bedrijven aan duurzaamheidseisen voldoen om zich in Apeldoorn te mogen vestigen. Ook werken we nauw samen met bedrijfsleven, onderwijs en andere overheidsinstellingen aan duurzame bedrijvigheid. Zo zorgen we voor toekomstbestendige werkgelegenheid voor onze inwoners.

Er komt veel op ondernemers af, zoals de energietransitie en algemene verduurzaming. Dit is vooral voor het midden- en kleinbedrijf zowel financieel als qua tijdsbesteding lastig bij te houden. Wij zetten daarom in op het opzetten van **verduurzamingsnetwerken**, waarbinnen ondernemers, adviseurs en andere belangenorganisaties elkaar kunnen adviseren en ondersteunen. We zetten de kennis en mogelijkheden van de gemeente in om de overgang te vergemakkelijken.

Voor de energietransitie kiest Apeldoorn voor slimme ruimtelijke oplossingen. We willen nieuwe windmolens en zonnenvelden zo veel mogelijk plaatsen op plekken waar ze het landschap het minst verstoren en juist bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit. Daarom kiezen we ervoor windmolens langs de grote infrastructuur – zoals snelwegen, spoorlijnen en bedrijventerreinen – te plaatsen. Zo benutten we zones die al druk en lawaaiig zijn, en sparen we natuur en dorpen.

We willen **Wind en zon bij bestaande infrastructuur**: bij A1, A50 en spoorcorridors. Minimaal 50% lokaal eigendom (bewonerscoöperaties, energiecoöperaties). Met een **Combinatie van natuur en mobiliteit**: geluidsschermen en biobased bouw bij snelwegen combineren met duurzame energie. En afstemmen in de Stedendriehoek en met provincie, zodat we onze energie doelen slim en rechtvaardig invullen.

Bij **aanbestedingen** zullen we voorrang geven aan bedrijven die gebruik maken van duurzame bouwtechnieken zoals klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen met hergebruik van grondstoffen.

We zijn op weg naar een **circulaire economie**, waarbij we producten en grondstoffen zoveel mogelijk opnieuw gebruiken. Hier zijn bedrijven voor nodig die producten kunnen recyclen. Dit willen we niet in het buitenland laten doen, maar zo lokaal mogelijk. Daarom zetten we in op het aantrekken van bedrijven die grondstoffen kunnen recyclen of nieuwe producten maken van gebruikte materialen.

Hoe beter we **afval scheiden**, hoe beter we de producten kunnen recyclen. We zetten samen met afvalverwerkers een campagne op, om inwoners goed te informeren welk afval in welke container moet. Ook hierbij vinden wij dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft. Bij alle panden die in eigendom zijn van de gemeente, worden het afval zoveel mogelijk gescheiden.

Naast inwoners moeten **bedrijven en scholen** ook **afval scheiden**. Wij informeren bedrijven en scholen actief over beschikbare regelingen en de stromen die verplicht gescheiden moeten worden. We scherpen het toezicht hierop aan.

We stimuleren het opzetten van **repaircafés** en **circulaire ambachtscentra**. Dit zijn plekken waar inwoners hun producten kunnen laten repareren en/of gebruikte producten kunnen kopen. Dit is niet alleen goed voor het milieu, het bespaart ook een hoop geld.

Ons landelijk gebied

De gemeente Apeldoorn groeit, net als de behoefte aan **natuur** en **recreatie**. Dit zet de ruimte in de stad onder druk. Daarom zetten we sterk in op de **verbinding tussen de stad en het landelijk gebied**. Deze verbindingen gaan we op verschillende plekken in de gemeente leggen met fiets- en wandelpaden, omgeven door groen. Zo komen inwoners van de stad makkelijker via een groene verbinding in het landelijk gebied, en inwoners van het landelijk gebied in de stad. De regelingen en initiatieven die zich richten op het verduurzamen van de regio en de recreatiesector, zoals de regiodeals en Vitale Vakantieparken, blijven we actief ondersteunen.

Apeldoorn ligt op een fantastische plek tussen de **Veluwe** en de **IJssel** in. De twee natuurgebieden Veluwe en IJssel gaan we beter aan elkaar verbinden. Dit doen we door sterkere natuurverbindingen (ook wel stapstenen genoemd) en een verbetering van de wandel- en fietsroutes. Met boeren werken we aan meer wandelroutes die (deels) over het land lopen (klompenpaden). Daarmee draagt de boer bij aan het beheer van de omgeving en kan hij of zij bijvoorbeeld extra omzet behalen met de verkoop van lokale producten. Met de boer maken we goede afspraken zoals het niet toelaten van honden.

De natuur op de Veluwe staat onder druk door de grote uitstoot van **stikstof en pesticiden**, o.a. door landbouw, industrie en verkeer. Daarom willen wij dat Apeldoorn een stikstofarme en gifvrije gemeente wordt, zodat we de natuur kunnen herstellen en ruimte kunnen creëren voor maatschappelijke en economische ontwikkeling.

We ondersteunen **boeren** in onze gemeente in de **transitie naar een duurzamere vorm van landbouw**. Onze boeren zijn onmisbare partners in de overgang naar een circulaire en gezonde economie. Naast voedselproductie kunnen zij ook de grondstoffen leveren voor duurzaam bouwen: hennep, vlas, olifantsgras en andere biobased materialen. Daarmee verlagen we de stikstofuitstoot, versterken we de positie van boeren én maken we wonen betaalbaarder en groener.

Wij willen dat de gemeente, samen met boeren, woningcorporaties en bouwers, een lokale keten voor biobased bouw ontwikkelt. Boeren worden geholpen bij de overstap naar het verbouwen van biobased grondstoffen. De gemeente ondersteunt dit met kennis, grond en investeringen. We starten pilots voor woningen en scholen met lokale biobased materialen. Grondposities en aanbestedingen worden actief benut om biobased bouwen de norm te maken. We werken samen met de Stedendriehoek en de provincie om de markt echt schaal te geven. Doelstelling: in de komende raadsperiode op naar 30% biobased bouwen. Apeldoornse huizen en huizen in de dorpen zijn niet alleen duurzaam in gebruik, maar ook duurzaam gebouwd.

Daarnaast stelt de gemeente zich flexibel op bij aanvragen van boeren voor andere activiteiten, zoals recreatie. We zetten samen met lokale duurzamere boeren een netwerk op, waardoor het voor inwoners van Apeldoorn en omstreken makkelijker wordt om bij de lokale boer producten te kopen. Zo stimuleren we de lokale economie en helpen we duurzamere boeren een goede boterham te verdienen.

Wij investeren in **biodiversiteit** door natuurvriendelijk beheer van de openbare ruimte. Dit doen wij in de landelijke gebieden, want daar is het slecht gesteld met biodiversiteit, vooral op akkers en in weilanden. Onderzoek toont aan dat tuinen en natuurgebieden belangrijk zijn om bestuivers als bijen en hommels in boerenland te laten overleven. Daarom stimuleren we boeren om akkerranden in te zaaien met bloemen en houtwallen en heggen te herstellen met inheemse soorten. Ook stimuleren we bloemrijke bermen langs de weg en kleine perken bij kruispunten in het landelijk gebied. Ook in de stad en dorpen is de biodiversiteit belangrijk daarom stimuleren we meer groen, ook in de tuinen.

Financiële verantwoording

In ons financieel beleid hanteren we brede welvaart en Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties als toetssteen. Die geven wereldwijd richting aan een eerlijke en duurzame toekomst. We kijken niet alleen naar de kosten van vandaag, maar ook naar de waarde voor morgen. Investeringen beoordelen we op hun bijdrage aan gezondheid, duurzaamheid, gelijke kansen en leefbaarheid. Zo sturen we ook op maatschappelijke winst in plaats van alleen economische groei. Dat betekent dat keuzes voor bijvoorbeeld verduurzaming, armoedebestrijding, cultuur en preventieve zorg niet als kostenpost, maar als investeringen in de toekomst van Apeldoorn worden gezien.

We leven in onzekere tijden. Dat geldt ook voor de gemeentefinanciën. Er zijn de afgelopen jaren steeds meer taken overgegaan van de landelijke overheid naar gemeenten. Hier is niet altijd voldoende geld voor bijgekomen. **Gemeenten krijgen steeds meer taken met minder geld.**

Ook voor de komende jaren blijft het onzeker hoeveel geld Apeldoorn precies krijgt vanuit de landelijke overheid en welke plannen kunnen worden uitgevoerd. **Wij vinden dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.** Het geld dat er is wordt op een eerlijke manier verdeeld. Het moet in de eerste plaats gaan naar de inwoners die dit het hardste nodig hebben. We bezuinigen niet op inwoners, organisaties, en andere delen van de samenleving die het niet kunnen dragen. In plaats daarvan vragen we mogelijk inwoners en bedrijven die het beter kunnen missen om een grotere bijdrage.

We gaan **realistisch en verantwoord begroten**. We laten de gemeentelijke begroting zoveel mogelijk aansluiten bij de werkelijkheid. Daardoor hebben we beter zicht op de inkomsten en uitgaven en kunnen we onnodige bezuinigingen voorkomen.

Tegelijkertijd kijken we naar de landelijke overheid. Willen we publieke voorzieningen overeind houden dan moeten we daarvoor voldoende middelen krijgen. Denk aan goede zorg, buurthuizen en bibliotheken in de buurt. Wij vinden dat de landelijke overheid haar verantwoordelijkheid van zich afschuift. Via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten strijden wij ervoor om daar verandering in te brengen.

Tot slot

Samen bouwen aan een sterker Apeldoorn

GroenLinks-PvdA Apeldoorn gelooft in een Apeldoorn waarin niemand wordt buitengesloten, waarin we gezamenlijk werken aan een sociale en duurzame samenleving. Op 18 maart 2026 kies jij voor een gemeente waarin eerlijk delen, groene vooruitgang en sociale zekerheid centraal staan. Stem GroenLinks-PvdA Apeldoorn voor een rechtvaardige, sociale en duurzame toekomst!